

M.A. (SANSKRIT) Semester - 4 (CBCS) Examination
March/April - 2024 (NEW COURSE)
Paniniy Siksha Prasist Sanskrit Chhand (Core)

Time: 2:30 Hours

Marks: 70

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

પ્રશ્ન-૧ (અ)	નીચેના ચારમાંથી કોઈપણ બે પૂર્વાપર સાથે સમજાવો.	(૦૮)
Que.-1(A)	Explain with Reference to the Context: (Any Two)	(08)
	(૧) તા: ત્રિવિધાઃ ઋચઃ ।	
	(૨) તિસ્રઃ એવ દેવતાઃ ઇતિ નૈરુક્તાઃ ।	
	(૩) અગ્નિઃ સર્વાઃ દેવતાઃ ઇતિ તસ્મોતરા ભૂયસે નિર્વચનાય ।	
	(૪) અથ આકાર ચિન્તનં દેવતાનામ્ ।	
પ્રશ્ન-૧ (બ)	નીચેના શ્લોકોનો સમજૂતી સાથે અનુવાદ કરો (કોઈપણ-બે)	(૦૬)
Que.-1(B)	Translate the following shloka with explanation. (Any two)	(06)
	(૧) વ્યાગ્રી યથા હરેત્ પુત્રાન્ દન્ઢાભ્યાં ન ચ્ પીડયેત્ । ભીતા પતન ભેદાભ્યાં તદ્વદ્ વર્ણાન્ પ્રયોજયેત્ ॥	
	(૨) છન્દઃ પાદૌ તુ વેદસ્ય, હસ્તૌ કલ્પોઽથ પઠ્યતે । જ્યોતિષામયનં ચક્ષુઃ નિરુક્તં શ્રોત્ર મુચ્યતે ॥	
	(૩) માધુર્યમક્ષર વ્યક્તિઃ પદચ્છેદસ્તુ સુસ્વરઃ । ધૈર્ય લયસમર્થ ચ ષડેતે પાઠકા ગુણાઃ ॥	
	(૪) ઉદાતે નિષાદ ગાન્ધારાવનુદાતો ઋષભ ધૈવતો । સ્વરિતપ્રભવા હોતે ષડ્જમધ્યમ પચ્ચમાઃ ॥	
પ્રશ્ન-૨ (અ)	નીચેનામાંથી કોઈપણ બે શબ્દોના યાસ્ક અનુસાર નિર્વચન આપો	(૧૪)
Que.-2 (A)	Give etymology according to Yaska any two of the following.	(14)
	(૧) જાતવેદસ્ । (૨) અગ્નિ । (૩) વૈશ્વાનરઃ । (૪) આચાર્ય ।	
પ્રશ્ન-૨ (બ)	નીચેનામાંથી કોઈપણ બે છંદના લક્ષણ આપો.	
Que.-2 (B)	Give the characteristics of any two metres of following.	
	(૧) માલિની । (૨) શિખરણી । (૩) શાર્દૂલલવિક્રીડિતમ્ । (૪) મન્દાક્રાન્તા ।	
પ્રશ્ન-૩	“શિક્ષા ગ્રાણં તુ વેદસ્ય” પાણીનીય શિક્ષા ને આધારે ચર્ચા કરો.	(૧૪)
Que.-3	Discuss according to પાણિનીય શિક્ષા- શિક્ષા ગ્રાણં તુ વેદસ્ય.	(14)
	અથવા / OR	
પ્રશ્ન-૩	યાસ્કે સ્વીકારેલા નિર્વચનના સિદ્ધાંતોની સોદાહરણ ચર્ચા કરો.	
Que.-3	Discuss with illustrations the principles of etymology accepted by Yaska.	
પ્રશ્ન-૪	છંદ શાસ્ત્રનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ વર્ણવો.	(૧૪)
Que.-4	Describe the Origin and development of Chhand shastra (Treatise of Metre)	(14)
	અથવા / OR	
પ્રશ્ન-૪	પૃથ્વી અને સ્રગ્ધરા છંદના લક્ષણ-બંધારણ ઉદાહરણ આપી સમજાવો.	
Que.-4	Explain the feature – structure of Prithvi and Sragadhara verses by giving examples.	
પ્રશ્ન-૫	નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પર ટૂંકનોંધ લખો.	(૧૪)
Que.-5	Write short notes on any two of the following.	(14)
	1) યાસ્કે કરેલ દેવતાઓનું વર્ગીકરણ	
	Classification of gods according two Yaska.	
	2) પાણીનીય શિક્ષા મુજબ અધમ પાઠકના લક્ષણો.	
	Adham Pathak's features according to the Pāṇiniya siksha .	
	3) છંદ શાસ્ત્રમાં પતાકા વર્ણન.	
	Description of Pataakha in Chhanda Shastra	
	4) પાણીનીય શિક્ષામાં વેદ મંત્રોની વિશેષતાઓ.	
	Specialities of વેદમન્ત્રાઃ in પાણિનીય શિક્ષા.	
